

# IV. PÁRTPOLITIKAI MUNKA

OLAH LÁSZLÓ  
százados

## A VÉGREHAJTÁS ELLENŐRZÉSE A HELYES VEZETÉS SZERVES RÉSZE

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a felfedett hiányosságok nagyobb részének eredete az a bántó, sok esetben bűnös nemtörődömség, liberalizmus, amellyel a parancsnokok, pártpolitikai munkások jelentős hányada a végrehajtás ellenőrzését kezeli. Még mindig sokan vannak, akik nem értik meg, hogy az ellenőrzés nem zsandárkodás, hanem a helyes vezetés szerves része, — olyan eszköz, amelynek segítségével a parancsnok és pártpolitikai munkás a nevelés színvonalának emelése érdekében döntő módon és kellő időben érvényesítheti befolyását a harci és politikai kiképzés egész menetére. Továbbá: sokan nem értik meg, hogy a kiadott utasítások végrehajtásának ellenőrzése nemcsak a hanyagokat serkenti jobb munkára és nemcsak a feladatukat jól végzőket tölti el bizalommal a vezetés iránt, és ösztönzi még nagyobb teljesítményekre, hanem — képet ad a kiadott rendelkezések helyességéről, célszerűségéről és tág teret biztosít az alulról jövő kezdeményezésnek.

Sztálin elvtárs 1928. április 13-án a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi egyesített plénumának munkájáról a SZK(b)P moszkvai szervezetének aktivagyűlésén mondott beszédében az ellenőrzés kérdéséről szólva, nyomatékkal kihangsúlyozta:

„Vezetni — ez korántsem azt jelenti, hogy határozatokat írunk és utasításokat küldünk szét. Vezetni — ez azt jelenti, hogy ellenőrizzük az utasítások végrehajtását, de nemcsak az utasítások végrehajtását, hanem magukat az utasításokat is, azt, hogy az eleven gyakorlati munka szempontjából helyesek-e vagy hibásak. Nevetéses volna azt hinni, hogy utasításaink mind tökéletesek. Ez nem szokott előfordulni és nem is fordulhat elő, elvtársak. A végrehajtás ellenőrzésének éppen az a lényege, hogy funkcionáriusaink a gyakorlati tapasztalat kohójában nemcsak utasításaink végrehajtását, hanem maguknak az utasításoknak helyességét is ellenőrizzék. Ezért a végrehajtás ellenőrzése terén mutatkozó hiányosságok egyszersmind egész vezetésünk hiányosságai is.”

Parancsnokaink, pártpolitikai munkásaink egy része még mindig kevés gondot fordít a végrehajtás ellenőrzésének helyes megszervezésére, vagy egyáltalán nem fordít rá semmi gondot. Egyesek — jobb esetben — meglegszenek avval, hogy a kiadott parancsok, utasítások végrehajtására kiszemelik, kiválasztják a kádereket és úgy gondolják, hogy ezzel mindent megtettek. A dolog simán megy a maga útján. Tévedésükre csak akkor döbbennek rá, amikor kiderül, hogy mégsem ment olyan simán a dolog, ahogyan ők elképzelték. Nem régen történt, hogy egyik alaku-



latunk parancsnoka, L. szds. és politikai tisztje, K. szds. utasítást kaptak a Politikai Főcsoportfőnökség Előadói Irodájától, hogy helyőrségükben szervezzék meg a tisztek számára „A fegyvernemek együttműködése a sztálingrádi csatában” című előadás meghallgatását. Ezek a bajtársak látszólag mindent megtettek az előadás sikere érdekében. Az utasítás vétele napján papírra fektették intézkedéseiket és az előadás megszervezésével kapcsolatos terveikről még aznap jelentést tettek az Előadói Irodának. Az Előadói Iroda a megjelölt időpontban annak módja és rendje szerint kiküldte az előadót az alakulathoz. És mi történt? Az érdekeltek mitsem tudtak az előadásról, arra a napra egyáltalán nem is vártak előadót. Amikor az előadó megmutatta megbízólevelét és bizonyította, hogy neki éppen itt, és éppen most kell előadást tartania — kezdtek gondolkodni és hosszas töprengés után rájöttek, hogy „csakugyan lehet valami a dolgoban”. Volt is. Az egyik székrényben megtalálták azt a papírt, amelyben a helyőrségben tartózkodó alakulatok felé egy héttel előbb intézkedtek. A hiba az volt, hogy „csupán” az intézkedések végrehajtásának ellenőrzéséről feledkeztek meg. Nagy sebtében összeszedtek néhány, éppen „kéznél” lévő tisztet, s az előadó megtartotta a fegyvernemek együttműködéséről szóló előadását. Egészen természetes, hogy az előadáshoz — bár igen jó volt — egyetlen hallgató sem szólt hozzá. Így a gyűlés értéke csökkent.

A végrehajtás ellenőrzésének lebecsülésére sok példát lehetne hozni. De a fenti példa is élesen rávilágít arra a helytelen magatartásra, amellyel igen sok parancsnok és pártpolitikai munkás viszonyul ehhez a kérdéshez. Egyesek egyszerűen nem értik meg az ellenőrzés jelentőségét. A dolgok intézését az adminisztratív munkára korlátozzák, az eleven munkát papírokba, aktákba fojtják. A legbántóbb azonban mégis az, hogy az ilyen parancsnokok és pártpolitikai munkások között igen nagy számmal vannak olyanok, akik nem is igyekeznek ezen az iratszágú, bürokratikus magatartásukon változtatni. A helyes vezetés módszerével semmit nem foglalkoznak, sőt egyesek zokon veszik, ha erre a hiányosságukra figyelmeztetik őket.

Az ellenőrzés jelentőségét már Lenin elvtárs is kihangsúlyozta és minden bolsevik lelkére kötötte, hogy a szervezeti munkában állandóan szemük előtt lebegjen az emberek kiválasztása mellett a végrehajtás ellenőrzése is. A Bolsevik Párt XVII. Kongresszusán tartott beszámolójában Sztálin elvtárs pedig a következőket mondotta:

„A végrehajtás ellenőrzésének helyes megszervezése döntő jelentőséggel bír a bürokratizmus és irodaszerűség elleni harcban. Végrehajtják-e a vezető szervek határozatait, vagy pedig a bürokrata és irodaemberek az íróasztalfiókba rakják őket? Helyesen hajtják-e végre, vagy elferdítik-e őket? Becsületesen és bolsevik módra dolgozik-e az apparátus, vagy üresen jár, — minderről csak a végrehajtás jól megszervezett ellenőrzésének eredményeképpen szerezhetünk idejében tudomást.”

És nyomatékkal húzta alá:

„A végrehajtás jól megszervezett ellenőrzése — ez az a fényszóró, mely segítségünkre van abban, hogy apparátusunk munkájának állapotát bármikor megvilágíthassuk, s a bürokratákat és irodaembereket a napfényre hozzuk. Meggyőződéssel mondhatjuk, hogy balsikereink és töréseink kilenctized része a végrehajtás helyesen



megszervezett ellenőrzésének hiányában leli magyarázatát. Kétségtelen, hogy ha a végrehajtásnak ez az ellenőrzése megvolna, a balsikereket és töréseket egész biztosan meg lehetne akadályozni.” (A leninizmus kérdései, Szikra-kiadás 1945., 528. oldal.)

Lenin és Sztálin tanítását tükrözi Szolgálati Szabályzatunknak az a pontja is, amely leszzegezi: „Az előjáróknak jogukban áll alárendeltjeiknek parancsokat adni és azok végrehajtását kötelesek ellenőrizni. Az alárendeltek kötelesek előjáróiknak feltétlenül engedelmesskedni.”

Egyetlen eikk keretében még megközelítőleg sem lehetséges mindazt felsorolni, amit az ellenőrzés fontosságával kapcsolatban nagy tanítóink mondtak. De az idézetek alapján is világosan láthatjuk, hogy a parancsnok egyik legfontosabb kötelessége kiadott intézkedései, utasításai végrehajtásának állandó és tervszerű ellenőrzése. Bátran mondhatjuk azt is, hogy parancsnokaink, pártpolitikai munkásaink jó, vagy rossz munkáját döntő mértékben az ellenőrzés megszervezésének és végrehajtásának minősége határozza meg.

De Sztálin elvtárs idézett szavaiból az is kitűnik, hogy az ellenőrzés nem öncél, hanem eszköz — fényszóró, amely munkánk menetében mutakozó erős és gyenge pontokra világít rá; megmutatja, hogy a harci és politikai kiképzés, a harcosok nevelése és a csapatélet minden egyéb területén hol vannak egészséges állapotok, amelyeket fejleszteni, — és hol vannak fekélyes gócok, amelyeket irtani kell. Az ellenőrzésnek éppen ez a célja, éppen ez a lényege. A legszigorúbb ellenőrzés is kárbaveszett fáradság, nevetséges és eredménytelen erőlködés akkor, ha nem párosul az ellenőrző munka folyamán kihámozott hibák azonnali kiküszöbölésével.

Az ilyen formális, öncélú ellenőrzésre nem egy példát lehetne felhozni. Egyik központi szervünknel például a törzsfoglalkozások szervezésével és ellenőrzésével J. tiszt bajtárs volt megbízva. J. tiszt bajtárs annak rendje és módja szerint meg is szervezte a törzsfoglalkozást. Eleinte nem is volt semmi baj. Mind az előadások színvonala, mind a hallgatók érdeklődése kielégítő volt. Egy idő után azonban a helyzet megváltozott. A parancsnok bajtárs arra lett figyelmes, hogy a törzsfoglalkozások előadásainak színvonala és látogatottsága hétről-hétre csökken. Kutatni kezdte az okát. Kiderült, hogy a legfőbb ok: a formális, bürokratikus ellenőrzésben rejlik. J. tiszt bajtárs tudott a hibákról, rendszeresen „ellenőrizte”, rendszeresen „kiértékelte” a foglalkozások menetét, csak éppen — rendszeresen nem tett semmit a hibák kiküszöbölésére. Arra a kérdésre, hogy miért nem követelte meg az előadóktól az előadásra kerülő anyag alapos áttanulmányozását, miért nem követelte meg tőlük a jegyzetkészítést, azt felelte; hogy amúgy is nagyon megterheltek az előadók, nem akarta újabb követelmények elé állítani őket. Egyszerűen szólva: „kímélni” akarta a kádereket. Elfelejtette, hogy a káderek ilyenfajta „kímélése”, hogy nem figyelmeztetjük őket hibáikra, hogy nem támasztunk velük szemben követelményeket — valójában a káderek tönkretételére vezet.

„Kímélni és óvni a kádereket hibáik elkenése segítségével annyi, mint feltétlenül tönkretenni ezeket a kádereket” — tanítja Sztálin elvtárs.

Nagy tanítónknak ezt a tanítását is meg kell szívlelnünk. Ne féljünk a hibák feltárásától, ne kenjük el a hibákat. Ez nem használ a hiba



elkövetőjének sem és súlyos károkat okozhat az egység, egész Néphadseregünk életében.

Az ellenőrzés mindenkor pártszerű legyen. A pártszerű ellenőrzés lényege az azonnali és állandó segítőkészség. Persze, ennek az azonnali és állandó segítőkészségnek nem szabad dadáskodássá, bábáskodássá fajulnia. Az aprólékos gyámkodás az önállóság, a kezdeményezés előfoltására, az ellenőrzöttek lelketlen gépemberré válására vezethet — s a legtöbb esetben arra is vezet. A pártszerű ellenőrzés nem az önbizalmat ássa alá, hanem éppen ellenkezőleg, fejleszti azt. A pártszerű ellenőrzés nem a feladat végrehajtója felelősségét csökkenti, hanem éppen a munka iránti fokozottabb felelősségérzetet növeli benne.

A pártszerű ellenőrzés komoly segítséget nyújt a káderek helyes kiválasztásához, előléptetéséhez és segítséget nyújt a káderek munkával való ellátásához is.

Hogy ez mennyire igaz, bizonyítja az alábbi eset is, amely ugyancsak egyik központi szervünkönél történt. A politikai osztály vezetője az egyik középfokú politikai iskola ellenőrzése során, egy talpraesett, világos válaszokat adó, de rendkívül nehezen beszélő főhadnagyra lett figyelmes. A főhadnagy értelmes, egyszerű hozzászólásaival más alkalommal is kitűnt. A politikai tiszt foglalkozni kezdett vele. Egy hadtörténeti előadás megtartásával bízta meg, amelyhez sok helyes útmutatást adott neki, s a felkészüléshez időt biztosított számára. Az előadás igen jól sikerült s a kapott helyeslő kritika még nagyobb szorgalomra buzdította a főhadnagyot. A középfokú politikai iskoláról a középfokú kádereképző tanfolyamra került — s ma már a Politikai Főcsoportfőnökség Előadói Irodájának tagja.

Ez az eset nem véletlen. De bizonyos, hogy a szóbanforgó főhadnagy bajtársból talán sohasem lett volna az Előadói Iroda tagja, ha a politikai osztályvezető az irodájában ülve, papírok és statisztikák alapján próbálta volna a kádereket kiválasztani, előkészíteni. A pártszerű ellenőrzés feltételezi és megköveteli, hogy ne az emberek ígéretei és nagyhangú kijelentései alapján ítélkezzünk, ne az úgynevezett „nyüzsgő” emberektől tévesszük meg magunkat, hanem minden embert munkája eredményei után értékeljünk. A pártszerű ellenőrzés feltételezi és megköveteli, hogy a feladatok végrehajtását ne a törzspület irodáiból, ne csak hivalkodó jelentések és közlések holt betűi alapján ellenőrizzük, hanem mindenkéltől ott, ahol a végrehajtás folyik — tehát a munka helyszínén és a tényleges munka eredményei alapján.

Meglehetősen gyakori jelenség az is, hogy egyes parancsnokok és pártpolitikai munkások — éppen az ellenőrzés jelentőségének lebecsüléséből kifolyólag — „albérletbe” adják ki az ellenőrzést. Ez gyökerében helytelen álláspont. Sztálin elvtárs már említett beszédében rámutatott arra:

„... hogy a végrehajtás ellenőrzése elérje a célját, legalább is két elkerülhetetlen feltétele van: először, hogy a végrehajtás ellenőrzése rendszeres legyen, nem pedig alkalmoszerű, másodsor — hogy a végrehajtás ellenőrzésének élén... ne másodrendű személyek álljanak, hanem kellő tekintélyű emberek, — maguk a szervezettek vezetői.”

Ez nem is lehet másként. Csakis a jól képzett, megfelelő tekintéllyel rendelkező emberek által folytatott rendszeres ellenőrzés járulhat



hozzá a harci és politikai kiképzés minőségének emeléséhez. Csakis megfelelő politikai és szakmai képzettségű ellenőrök tudják a harcosok kiképzésében és nevelésében mutatkozó hiányosságokat idejében feltárni és tudnak a hiányosságok kiküszöbölésére intézkedni. Ha az ellenőrzést tekintéllyel és kellő felkészültséggel nem rendelkező tisztek végzik, akkor az ellenőrzés eredménytelen lesz, mert az ilyen előljáróktól sem az ellenőrzött személyek, sem az ellenőrzött egység nem tanul. Az ilyen „ellenőrök” csak aláássák annak az előjárónak a tekintélyét, akinek nevében ellenőriznek, de lejárattják magát az ellenőrzés rendszerét is.

Az ellenőrzés végrehajtásánál minden parancsnok és minden vezető pártpolitikai munkás tartsa szeme előtt, hogy csakis az az ellenőrzés hozza meg a kellő eredményt, amelyet *céltudatosság és rendszeresség* jellemez.

A céltudatosság azt jelenti, hogy az ellenőrző komoly alapossággal átgondolja mindazokat a kérdéseket, amelyekre az ellenőrzésnél különösen nagy figyelmet fog fordítani. Ez nagyon fontos. Ugyanis, ha az ellenőrző előljáró az ellenőrzésre nem készül fel, képtelen lesz értékes utasításokat adni, képtelen lesz a hiányosságok alapos kiértékelésére és a hiányosságokat előidéző okok kielemezésére, amelyek pedig az ellenőrzés alapját jelentik. A felkészületlen ellenőrző ellenőrzése csupán formális és felületes lesz, legfeljebb a foglalkozások külsőségeire terjed ki. A főkérdések elsikkadnak, mellékvágányra terelődnek az ilyen ellenőrzések során. Pedig az ellenőrző feladata, hogy éppen a lényegeseket, a főkérdéseket ragadja ki. Egyetlen ellenőrző sem képes arra, hogy minden kérdést átfogjon, az erre való törekvés csak szétforgácsolná, feleslegesen felemésztené az ellenőrzésre fordított időt.

A rendszeresség azt jelenti, hogy az ellenőrzést *ellenőrzési terv* alapján végezzük. Az ellenőrzési terv összeállítása kapcsán figyelembe kell venni, hogy a túl gyakori ellenőrzés csökkenti az ellenőrzés értékét, az ellenőrzöttekben idegességet és erős feszültséget, esetleg fásultságot válthat ki. Viszont a túl ritka ellenőrzés *egyrészt* megfosztja az előljárót attól, hogy az alakulat életéről, az alárendeltek munkájáról, a harci és politikai kiképzés menetéről világos képet alakítson ki, *másrészt* a végrehajtók körében elbizakodottságot eredményezhet. De a rendszeresség azt is jelenti, hogy az ellenőrzésnél tapasztaltokról, eredményekről és hibákról idejében és rendszeresen tájékoztassuk a megbízó előljárókat, észrevételeinket és következtetéseinket bizonyos rendszerbe foglaljuk össze.

Már hangsúlyoztuk, hogy semmit sem ér az olyan ellenőrzés, amely nem párosul segítőkészséggel, a felfedett hibák kiküszöbölésére tett intézkedésekkel. Ha az ellenőrzöttek azt tapasztalják, hogy az ellenőrző, vagy az őt kiküldő parancsnok semmit sem tett a hibák felszámolására, akkor az ellenőrzőt csak „előkelő idegennek” tartják, olyan embernek, aki csak azért ül közöttük, hogy bosszantsa őket. Feltétlenül el kell érniünk, hogy az ellenőrzendők ne bosszankodással, félvállról fogadják az ellenőrzést, hanem várják, sőt követeljük azt. Hogy érhetjük ezt el? Sztálin elvtárs erre a kérdésre így felel:

„A régi, forradalomelőtti időkben az ellenőrzés az állami intézményeken kívül állott, külső erő volt, amely az intézmények ellenőrzése során bűnösökre, gonosztévőkre vadászott, és csakis erre szorítkozott. Ez a módszer, mondhatnám, rendőri módszer volt, büntetettek kihalászásának a módszere, szenzációs leleplezések módszere, mely-



nek az volt a célja, hogy az egész sajtó kiabáljon a leleplezésekről. Ez a módszer elvetendő. Inspekciónknak nem szabad idegennek tekintenie a felülvizsgálati intézményeket, hanem úgy kell tekintenie azokat, mint saját intézményeit, amelyek sorsát szívéen viseli, amelyeket tanítani és tökéletesíteni kell. Nem az a fontos, hogy egyes bűnösöket fülöncsípünk, hanem elsősorban az, hogy tanulmányozzuk a felülvizsgálandó intézményeket, tanulmányozzuk őket gondosan és komolyan, tanulmányozzuk fogyatékosságait és érdekeit, s lankadatlanul tökéletesítsük intézményeinket. A legnagyobb hiba az volna és semmiesetre sem lenne kívánatos, ha az inspekció rendőri módszerekre szorítkoznék, ha kötekednék azokkal az intézményekkel, amelyeket felülvizsgál, ha a kákán is csomót keresne és a jelenségek felszínére fordítva minden figyelmét, mellőzné a fő hibákat."

Sztálin elvtársnak ez a tanítása a mi munkánkra is érvényes. Ellenőrzéseinkben mindig tartsuk szemelőtt ezeket a bölcs szavakat.

Még egy fontos kérdés. Sokan azt gondolják, hogy elegendő, ha a végrehajtás ellenőrzését csak felülről szervezik meg. Ez tévedés. A Bolsevik Párt tanítói, és a mi Pártunk vezetői is, azt tanítják, hogy a végrehajtás ellenőrzését nem elég csak felülről megvalósítani, hanem alulról is, a párttömegek és a pártonkívüli tömegek részéről is meg kell valósítani. Sztálin elvtárs „A pártmunka fogyatékoságairól és a trockista és egyéb kétkulacsosok felszámolását célzó rendszabályokról” tartott beszédében, 1937-ben, erről a kérdésről a következőket mondotta:

„Egyes elvtársak azt hiszik, hogy az embereket csak felülről lehet ellenőrizni, amikor is a vezetők ellenőrzik a vezetteket, munkájuk eredményei alapján. Ez nem igaz. A felülről jövő ellenőrzésre természetesen szükség van, mint az emberek és a feladat végrehajtás ellenőrzésének egyik hatékony módjára. De a felülről jövő ellenőrzés korántsem meríti ki az egész ellenőrzést. Van még másfajta ellenőrzés is, az alulról jövő ellenőrzés, amikor a tömegek, amikor a vezettek ellenőrzik a vezetőket, kipécézik hibáikat és rámutatnak arra, minő úton-módon lehet a hibákat kijavítani. Ez a fajta ellenőrzés az emberek ellenőrzésének egyik leghatékonyabb módszere.”

Mi tehát a teendő? A teendő az, hogy egyszerűsítsük az ellenőrzés két tényezőjét, egyesítsük a felülről jövő ellenőrzést az alulról jövő ellenőrzéssel. Természetesen, az ilyen ellenőrzés csakis széles alapokon kibontakozó bírálaton és önbírálaton keresztül valósítható meg. A hibák gyors felszámolása csakis ott képzelhető el, ahol a hibákat kíméletlenül fel is tárják. Az a pártpolitikai munkás, aki nem biztosít tág teret a bírálat számára, aki rosszul viszonylik a bírálathoz, aki nem engedi meg, hogy a végrehajtás ellenőrzésével az egész személyi állomány foglalkozzék, — az előbb-utóbb magára marad, zsákutcába jut, elmerül a megoldatlan problémák tömkelegében. Az olyan parancsnok és pártpolitikai munkás pedig, aki hozzáértéssel kapcsolja össze a felülről való ellenőrzést az alulról jövő ellenőrzéssel, aki ellenőrzéseit elvi következetességgel, pontosan kidolgozott ellenőrzési terv alapján hajtja végre, és ugyanakkor mindent megtesz a személyi állomány alulról jövő kritikájának kifejlesztése érdekében — az ilyen parancsnok és pártpolitikai munkás sokkal könnyebben bírkózik meg a vezetés nehéz feladatával.